
Les comunitats d'aprenentatge

Núria Marín

CEIP Mare de Déu de Montserrat

Marta Soler

CREA-Universitat de Barcelona

Antoni Tort, moderador: Ara toca el torn d'això que s'anomena comunitats d'aprenentatge. Ens en farà cinc cèntims la doctora Marta Soler, que és professora de sociologia a la Universitat de Barcelona, és doctora per Harvard i dirigeix el centre de recerca CREA, i està en el grup Gènere d'identitat i societat. El centre CREA en aquests moments lidera un projecte integrat europeu molt important, amb catorze institucions europees, que intenta identificar actuacions educatives d'èxit i intenta diferenciar-les d'aquelles que segreguen i exclouen. Això té lògicament interès i repercussions en els temes que tractem avui. I la companya, una persona que col·labora en aquest projecte i en altres, és la professora Núria Marín, que és directora del CEIP Mare de Déu de Montserrat, de Terrassa, i que fa una colla d'anys, em sembla que són nou, que encapçala com a equip directiu el projecte educatiu "Comunitats d'aprenentatge". Per tant, els deixo la paraula. Moltes gràcies.

Marta Soler: Bé, doncs, primer començaré explicant el marc d'algunes actuacions que explicarà la Núria, com ara la comunitat d'aprenentatge. Nosaltres des del CREA, el centre de recerca, estem en aquests moments coordinant l'únic projecte integrat en el Programa marc de recerca de la Unió Europea, que està enfocat en l'educació escolar. Aquest projecte està format per un equip de més de cinquanta investigadores i investigadors de tot Europa, de catorze institucions de recerca de la Unió Europea. El principal objectiu és analitzar estratègies educatives que col·laboren a la cohesió social, a la inclusió social i aquelles que contribueixen a l'exclusió. Sobre tot ens centrem a veure quines actuacions d'èxit hi ha arreu d'Europa. Èxit de cara a la inclusió social. Només perquè en tingueu una idea, perquè no tenim temps i aquest projecte té una durada de cinc anys, i s'estructura en sis subprojectes en què ens centrem en temes concrets per identificar aquestes actuacions d'èxit que s'estan fent arreu d'Europa i que en aquests moments estan contribuint a la inclusió i la cohesió socials. Cada un d'aquests projectes estudien els diferents sistemes educatius, els resultats que hi ha en totes les estadístiques diferents que tenim a l'abast a Euro-

pa, s'analitzen directament pràctiques d'èxit i escoles que en aquest moment estan tenint bon resultat.

Quin és l'objectiu que té Europa en aquests moments?

A Europa hi ha la preocupació de veure quines actuacions generen a la vegada eficiència i equitat.

Per *eficiència* entenem 'resultats educatius'. En les intervencions prèvies que hi ha hagut, ja s'ha parlat una mica dels resultats que es mesuren amb els instruments que tenim ara, que són els tests de competències bàsiques que la Generalitat està aplicant. Per tant, volem aquelles actuacions que generen eficiència, però ja sabem que les escoles d'arreu d'Europa generen eficiència, molta eficiència, però no equitat, per tant, hi ha molt bons resultats només per a alguns o bé altres aconseguixen molta equitat. Hi ha nens i nenes molt feliços, però en canvi no tenen bons resultats educatius. Llavors el que interessa a Europa és ajuntar aquests dos aspectes. Quines actuacions s'estan fent en els centres educatius que generen els dos conceptes a la vegada? I això només es pot fer a partir de resultats obtinguts de la recerca científica, veient quins punts funcionen realment i què s'està investigant que pugui funcionar.

Per posar-vos un exemple molt curt, en altres camps que no són com els nostres, que no són les ciències socials, com en medicina... és clar que si hem d'implementar o estendre un tractament o una política de salut, caldrà basar-se en allò que la comunitat científica ja ha descobert que dona els millors resultats. Ningú anirà al metge per dir-li: "Mira, jo penso que això estaria bé de provar-ho, fer un experiment..." i llavors prendrà aquell medicament. Aquests aspectes que en salut els tenim tan clars, a vegades, quan ens situem en els camps com l'educació, no ho són tan i ens basem en molt bones ocurrencies a vegades, però no tenen fonament científic. Per tant el que vol Europa és identificar allò que té èxit i d'on es poden obtenir resultats des de la recerca, evidències que poden funcionar.

Això és el que estem fent des del projecte Includ-ED. Per posar-vos un exemple, hem estudiat des de polítiques pràctiques i hem identificat centres educatius on succeeix el que està passant en aquest esquema que us mostro. Hem buscat arreu d'Europa, en barris que tenen un nivell socioeconòmic baix i on hi ha diversitat, un nivell alt de diversitat, per exemple, immigració, comunitats gitanes, diversitat cultural... Aquells centres que s'ubiquen en aquests barris que tenen èxit... Aquests són els que hem estudiat i hem identificat diferents casos arreu d'Europa. Aquests són els resultats d'un dels centres que hem estudiat a Includ-ED i que després us explicarà la Núria, i veureu quines actuacions s'estan fent al centre.

En aquest període de temps hi ha hagut un increment de resultats en els tests de competències bàsiques del 17% al 85%. Però és que, al mateix temps, l'alumnat de l'escola ha triplicat l'alumnat immigrant, d'un 12% s'ha passat a un 46%. I ara, doncs, encara hi ha més alumnat immigrant, però això us ho explicarà ella. Després, veurem quines són les actuacions que s'estan fent en aquest centre, que fan el contrari del que diu la premsa (com més immigració pitjors resultats educatius). Veureu

que passa totalment el contrari. I això ha estat per l'aplicació d'aquestes actuacions d'èxit. Algunes coses que també s'han dit durant aquest matí... Ja fa molts anys que la comunitat científica està dient que separar els alumnes per nivell provoca fracàs. Això no és nou i ho diu la comunitat científica des de fa molt de temps. Sí que sabem, doncs, que PISA en els últims estudis ha integrat finalment una pregunta sobre *streaming* o no *streaming*, si separem o no per nivell, i ara potser se'n parla més, però no és una cosa nova. Sí que hem detectat a través de l'Includ-ED que hi ha alguns errors quan es recullen dades sobre la segregació o no-segregació de l'alumnat per poder tenir evidències sobre els resultats educatius dels nens i els nois.

Una cosa que hem vist a través de l'Includ-ED és que hi ha una confusió entre el que anomenem *mixture*, és a dir, tots junts, i inclusió. Sabem que les mesures segregadores que s'han generat sorgeixen del fet que teníem tots els nens i les nenes junts, però això no funcionava. Els mestres no podien fer-ho sols, per tant, s'apliquen mesures segregadores: treure'ls de l'aula. Però el que veiem és que –i aquí en tenim un exemple– només hi ha un mestre i vint-i-cinc estudiants... hi ha moltes mesures de segregació diferents i es treuen alguns nens i nenes de l'aula per raons diferents. El que diem és que hi ha diverses mesures en les quals els nens i les nenes estan junts, però aquestes són inclusives, per exemple –i ara us ho explicarà també la Núria–, cal més professorat a l'aula o aplicar altres mesures, les que s'estan fent en aquests centres que hem analitzat arreu d'Europa. El que observem és que el fet de tenir grups heterogenis dins de l'aula... com separar els nens per nivells... provoca fracàs. Les dues coses. Per tant, la pregunta que fa PISA sobre si separar l'alumnat o no per nivell a l'aula no ens pot donar realment resultats acurats, tot i que ha estat un avenç que no s'hagi inclòs en els seus qüestionaris els resultats d'aquests nens i nenes.

El que hem vist és que hi ha diferents tipus de mesures inclusives o no segregadores, però realment inclusives, cosa que vol dir que donen resultats educatius positius. I n'hem trobat de diferents: aules heterogènies on es reorganitzen els recursos existents ja al centre, a dins de l'aula... Aquests recursos addicionals consisteixen tant en personal que ja és al centre, per exemple, fent acollida o aules de formació compensatòria, personal que entra a les aules, com també voluntariat de la comunitat que també hi entra. Altres formes: desdoblaments inclusius, doble docència, extensió del temps d'aprenentatge, currículum individualitzat, però inclusiu (no rebaijar el currículum) o optativitat inclusiva. Us esmento diferents pràctiques que donen bons resultats –que ara no explicaré–, que han sorgit i que s'estan aplicant en diferents centres d'arreu d'Europa. Per tant, aquest tipus de mesures inclusives i no segregadores, però inclusives (no és un tema de segregar o no, sinó de no segregar amb inclusió), provoquen inclusió social.

Un dels exemples d'aquestes actuacions que tenen èxit, que són mesures inclusives, són els grups interactius, que després la Núria us els explicarà. Només vull destacar la idea següent: els nens i les nenes estan agrupats de forma heterogènia dins de

l'aula, però hi ha més persones adultes que entren a treballar-hi, per tant, el que provoca el canvi són aquests adults que entren a dins de l'aula... i que ja us explicarà la Núria més endavant.

No és perquè sí que sorgeixen actuacions d'aquest tipus. Hi ha molta teoria i recerca darrere que ens demostra (per exemple, des de la psicologia sociocultural) que quan es transformen totes les interaccions d'aprenentatge que tenen els nens i les nenes, i quan aquestes es multipliquen, hi ha més possibilitats d'aprenentatge. Vygotski, per exemple, no deia "interaccions amb els mestres", sinó "interaccions amb totes les persones de l'entorn", per tant, incloïa totes les persones de la comunitat. Mead també creia que la persona es formava a través de la interacció social. Per tant, aquest augment de la interacció i la seva aplicació a dins de l'aula i en tots els entorns de l'escola és el que porta, com diu la teoria i la recerca, a l'èxit.

Tenim l'exemple de Harvard, on tenen molt clar que aconseguen tenir qualitat en els seus centres educatius perquè hi ha diversitat. Hi ha oficines d'admissions que tenen un únic objectiu: tenir persones contractades únicament per aconseguir que les seves aules siguin més diverses, i van a instituts, a diferents barrriades de tots els Estats Units, per aconseguir que vinguin persones de tots els nivells socials i de diferents cultures a les seves aules. Així poden aconseguir que hi hagi millors aprenentatges i persones més competents per al món en què hauran de treballar.

En el projecte Includ-ED el que hem fet és anar recollint i analitzant les actuacions d'èxit que estan fent aquests centres educatius i també discutir-les amb diferents agents, socials i polítics. Caldria fer-ne un fòrum, però n'hi ha hagut de previs, per exemple, estem participant en el clúster d'educació i inclusió social de la Unió Europea, que està visitant diferents centres que tenen èxit arreu d'Europa.

A partir d'aquestes visites i intercanvis amb representants dels ministeris d'educació de tot Europa, l'abril de l'any passat sorgeix una directiva de la Comissió Europea; la Unió Europea està recomanant a tots els estats membres que no facin segregació en el cas dels nens i nenes immigrants. Ja sabem que la Unió Europea no legisla, no fa lleis, però sí que fa directives, recomanacions, que els estats membres poden prendre i inserir en les seves polítiques.

Un altre dels resultats que estan sortint del projecte esmentat i que tot just estem a meitat de camí—encara ens queden dos anys més de recerca—, és no sols l'agrupació i la utilització dels recursos a dintre del centre escolar de forma inclusiva, sinó també els diferents tipus de participació de les famílies que s'adrecen a obtenir l'èxit escolar de les nenes i els nens. Hem identificat diferents tipus de participació i no es tracta només de dir que les famílies hi participen, sinó que n'hi ha de diversos tipus. N'hem identificat cinc i hem observat que ni la participació informativa ni la consultiva, que són les que hi ha als centres educatius, les que informen les mares i els pares o a través de les quals consulten dubtes mitjançant el Consell Escolar, no estan relacionades amb bons resultats educatius. Tots aquests centres que tenen èxit, com el que us explicarà la Núria, tenen altres tipus de participació, com, per exemple, la par-

ticipació en processos de presa de decisions, conjuntament amb els equips directius i amb les mestres i els mestres.

Els pares i les mares participen en processos de concreció del currículum o d'avaluació, per exemple, en les escoles de Finlàndia els pares decideixen sobre el currículum del centre. També hi ha la participació educativa, que vol dir que les mares, els pares, les persones de la comunitat col·laboren en activitats d'aprenentatge a dins del centre, no sols en festes o en activitats extraescolars, sinó dins l'horari regular de l'aula, fent activitats dins les classes d'aprenentatge, en biblioteques, etc. També participen en la formació de familiars (les mateixes famílies es formen).

Us destaco una d'aquestes formes de participació educativa: la formació de familiars. S'ha observat que la formació de familiars es troba en tots aquests centres i és clau per a l'èxit dels nens i els nois dels instituts que l'apliquen. En aquesta formació es fan –tot i que la Núria ja explicarà el que s'aplica a la seva escola– classes de llengua, informàtica, cultura general, trobades, etc. Us en poso un exemple: són les tertúlies literàries en què els pares i les mares d'aquests centres –tot i que alguns no tenen titulació acadèmica o molts no han llegit ni llibres– llegeixen clàssics de la literatura. Es reuneixen per llegir i debatre llibres clàssics com García Lorca, James Joyce, Virginia Woolf... Això què comporta? Us ensenyo un article que va sortir al diari en què s'explica com es fan aquestes tertúlies literàries amb famílies de "las tres mil viviendas", al polígon sur de Sevilla. Aquestes tertúlies literàries en les quals les famílies llegien Kafka són concebudes com una forma de participació en activitats educatives adreçades a les famílies.

S'estan veient moltes millores, tant en les mateixes famílies com en els resultats dels nens i nenes. I us explico una anècdota, que ajuda a veure quins són aquests resultats o aquestes millores. És el cas d'una mare que va començar a participar en una d'aquestes tertúlies literàries i va explicar: "Mira, jo vaig començar a anar a una, em van explicar quin llibre llegien i quan arribo a casa amb el llibre, que havia anat a buscar a la biblioteca de la meva filla, la gran em diu, però mama, tu què fas amb aquest llibre, amb *La metamorfosi* de Kafka?". Per tant, no li quadrava que una mare, que és qui fa el dinar i qui li diu que faci els deures, pogués ser una intel·lectual, llegís literatura, parlés dels llibres que es veuen a la tertúlia i de temes que la nena estava aprenent i estava esdudiant a casa. Així, tot aquestes transformacions i interaccions educatives, són molt necessàries i importants per a l'aprenentatge dels nens.

Per acabar, tal com us explicarà la Núria, nosaltres ho hem estudiat a fons i estem seguint dos centres de l'Estat espanyol. Un és el centre de Terrassa i l'altre és una escola de primària que és a Albacete, en un barri que es diu La Milagrosa, que popularment la gent l'anomena "las seiscientas viviendas", i és un barri on hi havia molt fracàs escolar i molt enfrontament entre famílies i professorat, perquè no hi havia diàleg. I quan arriba el moment en què es converteixen en una comunitat d'aprenentatge on participen tots els diferents agents que hi ha al barri, prenen decisions, pensen en quina escola volen... quan comencen a aplicar aquestes actuacions d'èxit

(reorganitzar els recursos dins el centre, participació de les famílies en activitats educatives i organització d'activitats per a les famílies), llavors canvien els resultats i augmenta la matrícula un 20%. No fa gaire que estan aplicant aquestes actuacions que sorgeixen del projecte Includ-ED. L'absentisme havia arribat a un 30%. Quan comencen a aplicar aquestes actuacions, només en un any baixa al 10% i aquest curs passat no hi ha absentisme, és una cosa puntual. Observeu que les dades de la competència lingüística han augmentat: un curs, del 2006-2007 al 2007-2008, ha augmentat significativament mentre que un centre de la mateixa zona continua igual, és a dir, no hi ha cap tipus de millora. Us deixo exposat aquest marc en què es mostra el que està dient la recerca i passem a veure concretament un dels centres que estem estudiant, el CEIP Mare de Déu de Montserrat. Què és el que estan fent?

Núria Marín: Quan jo em plantejava com podria completar tota la part que explicava la Marta, una de les coses que vaig pensar era fer una mica d'història. Llavors, la nostra història és molt... és una escola que és als afores de Terrassa i on sempre han anat els més pobres de la ciutat, i jo fa molts anys que hi treballo i realment la transformació es va produir quan vam entrar en comunitat d'aprenentatge fa nou anys. La transformació més notable va ser quan vam començar a somiar. Va ser una transformació important perquè vam seure tots plegats, totes les persones de la comunitat, a somiar quina escola volíem. Vam somiar els mestres, els alumnes i les famílies. Érem tres sectors que assistíem a les assemblees per pensar quina era l'educació que volíem per als nostres fills, els nostres alumnes, els nostres companys, i va haver-hi una transformació perquè tots els somnis eren tenir una gran expectativa educativa. Hi havia somnis de valors: respectar-nos, no barallar-nos, entendre'ns... deien els nens.

Les famílies demanaven conèixer altres religions i cultures, i els mestres que hi hagués més apropament entre les famílies i el professorat. Però també hi havia somnis acadèmics i els pares deien: "Jo vull que el meu fill aprengui molts idiomes o matemàtiques..." Els nens també demanaven: "Vull que els meus companys aprenguin més matemàtiques i que els que no en sàpiguen tinguin més professors"... I els mestres volien més suport i més col·laboració.

Quan nosaltres vam començar a fer els somnis, vam establir moltes actuacions, però les més significatives –perquè es diferenciaven de les pràctiques rutinàries que fèiem en altres cursos– van ser la incorporació de la pràctica en grups interactius. Els grups interactius són una forma de treballar dins de l'aula, en la qual participa el mestre i altres persones adultes amb els alumnes. Vàrem organitzar la classe en quatre grups, amb sis nens en cada grup, que eren grups heterogenis, nens i nenes, els que sabien més i els que s'acabaven d'incorporar, els que tenien dificultats psíquiques o físiques, vull dir... sempre havien de ser grups heterogenis, era la norma, i una persona adulta, que podia ser un altre docent, sempre que aquest estigués lliure, perquè potser era un tutor i els nens estaven fent educació física, o també podia ser un voluntari o voluntària, és a dir, un familiar o un estudiant de la universitat en pràc-

tiques, de magisteri o pedagogia social, depèn. El cas és que aquestes persones amb els nens treballaven i feien el seguiment de l'activitat que s'havia proposat aquell dia. El que sí que intentàvem era que fos una activitat acadèmica important en les àrees instrumentals, perquè ens interessaven molt les llengües, les matemàtiques i la llengua anglesa, perquè els nens estaven més fluïdos en aquestes matèries i necessiten aprendre-les per poder accedir a la secundària amb més possibilitats. Llavors intentàvem ajudar-los, sobretot en les àrees instrumentals. I intentàvem també que hi hagués moltes interaccions, que no es convertís aquella pràctica educativa en una miniclasse, sinó que s'hagués de treballar, s'hagués d'aprendre entre tots. El voluntari explicava, però els nens també s'explicaven entre ells, però sobretot el voluntari intentava que tots participessin per poder tenir veu, perquè dels vint-i-cinc alumnes que tenia una mestra, una part d'alumnes no sempre podien ser atesos en les pràctiques més quotidianes per moltes raons que els docents sobretot coneixem. Intentàvem que tots treballessin amb el mateix material i que tots els nens fessin el mateix, ja que a tots els agradava treballar el mateix i al final del dia aprendre'n una mica més. Aquesta situació es donava sobretot quan fèiem grups interactius, ja que els nens estaven més motivats per aprendre. Ells també manifestaven que aprenien molt més que en una classe més convencional i deien que la convivència també millorava: "Jo em porto millor quan estic amb grups interactius, perquè estic tota l'estona treballant". Això tenia moltes connotacions. I també tenien un espai on podien verbalitzar tot allò que tenia relació amb l'educació directa, acadèmica, com la llengua, les matemàtiques... però també amb el fet de compartir la seva vida personal. Llavors el fet de compartir la vida, la cultura, feia que hi hagués un apropament entre els nens. Això és molt important. S'ajudaven molt entre ells i aquesta pràctica de l'ajuda és molt interessant, perquè aquest any quan venien mestres noves a l'escola se sobtaven de veure que els nens s'ajudessin tant entre ells, perquè ho potenciem molt, sobretot en grups interactius, i quan es fa la classe més convencional també sorgeix aquesta idea de "jo he d'ajudar els meus companys", perquè així, entre tots, si acabem abans la feina, podem avançar el programa i aprendre més.

L'altra pràctica molt important és la formació de familiars. És molt important perquè sempre que podem la fem dins de l'escola, i si tenim els espais ocupats (perquè és una escola petita), doncs, anem a alguns espais de l'entorn, perquè amb l'entorn tenim molt bona relació i llavors és molt fàcil entendre's per buscar un lloc a serveis socials, per exemple.

La formació de familiars és també molt particular en comunitats d'aprenentatge, perquè és una formació ajustada als interessos. Les persones que hi participen decideixen els continguts. Es valora la participació existent, perquè intentem també molt no estar en la cultura de la queixa, sinó en la cultura de les possibilitats. No podem estar tot el dia dient "les mares no vénen, no participen", perquè és tot el contrari, les mares tenen molt interès. A vegades sembla que les mares i els pares siguin els gran absents, però no és veritat. Quan nosaltres hem fet reunions, els hem trucat per

telèfon per si volen venir a l'escola a parlar de l'educació dels seus fills i les filles, i vénen, però vénen a dos quarts de nou. Intentem que hi hagi un mediador, que puguin parlar i expressar les seves opinions i idees per millorar l'escola, perquè saben que l'escola la fem entre tots.

El treball amb les entitats és superimportant. Allò que l'escola no pot fer, però és un somni de la comunitat, intentem que sigui aquesta la que busqui vies alternatives amb l'entorn... El tema de la biblioteca tutoritzada, tal com deia aquesta persona del matí... És molt important el tema de les activitats extraescolars, relacionades amb l'acceleració d'aprenentatges de les instrumentals. Nosaltres ho fem molt amb la biblioteca tutoritzada, on hi van uns vint-i-quatre o trenta nens de primer a quart, amb quatre persones voluntàries que dinamitzen un espai de diàleg, de lectura i de deures. I també fem tertúlies literàries de textos clàssics amb cinquè i sisè, amb la idea de dir: "no perquè siguin nens d'aquesta classe social o nouvinguts vol dir que no han de poder llegir textos difícils, que són reconeguts internacionalment i d'una gran qualitat literària". Aquests nens, llegint en grup, compartint la lectura i interaccionant, són capaços d'aprendre molt, i això després els servirà per a les seves àrees instrumentals, tan necessàries per tenir èxit escolar. La participació dels familiars es fa en horari lectiu dins de les classes. Tots els mestres de l'escola hi estan acostumats i demanen ajuda a mares o persones que tinguin interès o que vulguin compartir l'objectiu de millorar l'educació dels nens.

I, finalment, l'últim seria que tenim èxit escolar i nosaltres som de les escoles que abanderem la idea que tenir una escola amb immigració no vol dir que hi hagi fracàs escolar. Les pràctiques educatives en comunitat, la interacció, tenir una escola oberta i acollidora, fan que l'èxit dels nens i les nenes, que ha de ser l'objectiu de la societat, sigui possible. Gràcies.

Moderador: Molt bé. Bàsicament també agraeixo la concisió. Estem una mica amb un cert décalage. Si hi ha alguna pregunta, mentrestant la gent del Pla d'entorn Banyoles-Porqueres ja poden anar venint. Hi ha una pregunta allà... Dues... No en podem fer gaires més... Tres... Fem aquestes tres.

Participant del públic: Hola. Jo volia fer un comentari i després suposo que ho podran corroborar, perquè quan s'ha fet la presentació d'en Miquel Àngel Alegre i es deia que la composició era determinant per a l'èxit de l'alumnat, aleshores em sembla que les dues experiències que s'han presentat ara demostren que no és necessàriament així, perquè allò que s'aplica a les escoles amb expectatives d'èxit dona bons resultats. Voldria saber si realment ho corroboraven. Perquè a mi em preocupa molt que ho deixéssim tot en la composició.

Moderador: Molt bé. Ho comentem tot al final.

Participant del públic: Hola. Voldria fer una pregunta a la professora Marta Soler. Vull saber si en la seva recerca va detectar escoles que haguessin incorporat continguts que representaven les cultures minoritàries. Gràcies.

Moderador: Gràcies.

Participant del públic: Hola, bon dia. Jo sóc docent de la Universitat de Barcelona i voldria preguntar si... En primer lloc, aquesta experiència, per les imatges que han presentat, imagino que s'està portant a terme a l'escola primària. M'agradaria saber si també ho heu aplicat a l'escola secundària, perquè penso que la intervenció d'aquest voluntariat o de pares és molt diferent si s'està en un nivell o l'altre, tant pel que fa als continguts i coneixements de les mateixes àrees en què intervenen com per l'adolescència, perquè no és el mateix tenir una persona adulta, un pare o un familiar, a dintre l'aula en un nivell que en un altre. Si ens poguéssiu aportar més dades sobre aquest punt... Gràcies.

Participant del públic: Jo voldria preguntar a la Núria si després d'implementar aquesta metodologia de comunitat d'aprenentatge a l'escola, com ha vist o com s'ha pogut veure la transformació de les relacions al barri? Vull saber si hi ha hagut aquesta transformació i en quina mesura, i quines dificultats hi ha fora de l'escola. Gràcies.

Marta Soler: Contesto a les tres primeres i després la Núria respondrà la darrera. A veure, sobre la composició de l'alumnat, si és determinant... El que estem observant en la recerca és tot el contrari. L'èxit depèn de si s'apliquen actuacions d'èxit, quan s'apliquen. I de fet el procés de comunitats d'aprenentatge és un conjunt d'actuacions d'èxit que s'han identificat en la recerca i aplicat en un centre educatiu. Des d'activitats a dins de l'aula, extraescolars a formació de familiars, tot aquest conjunt. Llavors, quan s'apliquen actuacions d'èxit, independentment de la composició, sempre es milloren els resultats.

L'altra pregunta era si havíem trobat alguna escola que tingués èxit escolar, que treballés temes de la cultura de les famílies en el currículum. Sí, dintre d'una de les actuacions d'èxit que hem trobat hi havia l'objectiu de fer que les famílies participessin en el disseny del currículum. Llavors en aquest cas sí que ho tenen en compte, és a dir, les famílies es preocupen perquè elements de la seva comunitat hi estiguin presents.

I després, l'altra pregunta, que comentaven per allà darrere... volien saber si també s'està aplicant en centres de secundària. Sí s'està portant a terme el projecte de comunitats d'aprenentatge. En aquests moments hi ha més d'una vuitantena de centres a tot l'Estat espanyol de primària i secundària. Com funciona el tema del voluntariat a les famílies a dintre del centre? Igual que als centres de primària. Sí que pot ser que hi hagi voluntariat diferent, exalumnes que participen en els centres, però per posar-ne un exemple (i després podem parlar més, perquè ens podem veure a la facultat): hi ha un centre de secundària a Granada on mares que tenen la primària donen suport als professors de secundària dins les aules, perquè el seu objectiu és fer que els nens i les nenes interaccionin i que hi hagi aquest nivell d'interactivitat a l'aula. Aquests sis voluntaris no són mestres. Són persones que fomenten l'aprenentatge a l'aula.

Núria Marín: I quant a la relació amb l'entorn, també s'ha observat una gran transformació. Nosaltres, abans, era l'escola i el barri, i ara estem junts. És molt habitual en totes les reunions d'entitats del barri que hi hagi persones de l'AMPA participant i parlant també sobre l'educació quan cal. D'altra banda, nosaltres també estem en el Pla d'entorn, que també facilita que ens reunim plegats, educació i entitats. I sí, es nota un canvi, una fluïdesa amb moltes entitats.

Moderador: Molt bé. Moltes gràcies.

Marta Soler, del centre CREA – Universitat de Barcelona, i Núria Marín, del CEIP Mare de Déu de Montserrat de Terrassa / Ivan G. Costa.